

AZ ATTRIBUTÍV KOMPARATÍV TÖRLÉSRŐL

Bácskai-Atkári Júlia

1. A probléma

Dolgozatomban az angol nyelvben ismert Attributív Komparatív Törlés jelenségére szeretnék magyarázatot adni, rámutatva arra, hogy nem speciális műveletről, hanem általánosabb szabályok interakciójáról van szó, és így módon az egyes nyelvek közötti különbségek is levezethetők bizonyos parametrikus eltérésekből. Mint bemutatom, az Attributív Komparatív Törlés a Komparatív Törlés egy alelete, amelynek (látszólagos) specialitását az adja, hogy a végleges szerkezet létrehozásában a Komparatív Törlés mellett a VP-ellipszis is szerepet játszik.

A jelenséget a következő példa illusztrálja:

- (1) *Mary bought a bigger dog than Peter did*
Mari vett egy nagyobb kutya mint Péter AUX
(*buy) a (*big) doghouse.
vesz egy nagy kutyaház

‘Mari nagyobb kutyát vett, mint amilyen nagy kutyaházat Péter vett.’

Mint látható, mind a mellékmondatban szereplő melléknévet (*big*), mind a lexikális igét (*buy*) kötelező törölni, amennyiben a főnév (*doghouse*) megmarad. Ezzel szemben a magyarban a teljes mellékmondat látható:¹

- (2) *Mari nagyobb kutyát vett, mint amilyen nagy kutyaházat Péter vett.*

A jelenséggel kapcsolatban három kérdés merül fel. Először: miért kötelező a melléknév törlése az angolban, amikor a magyarban nem? Mint rámutatok, a kérdés egyszerűen arra vezethető vissza, hogy míg az angolban van Komparatív Törlés, addig a magyarban nincs; ez egyben arra is rámutat, hogy az Attributív Komparatív Törlés valóban levezethető a Komparatív Törlésből, a kérdés rövid tisztázása tehát mindenképpen indokolt.

---

¹ Mind az angol, mind a magyar példamondat esetében megfigyelhető, hogy a mellékmondati DP (*Peter*, illetve *Péter*) szembe van állítva egy főmondatbeli elemmel (*Mary*, illetve *Mari*); ennek oka, hogy a hasonló szerkezetek inherensen kódolnak valamilyen ellentétet (vö. Klein 1980 és Larson 1988). A magyar hasonló mellékmondatban ez az adott elem (*Péter*) fókuszpozícióba való mozgásával jár együtt. Ezekkel a kérdésekkel a jelen dolgozat keretein belül bővebben nem foglalkozom.

Másodszor: hogyan függ össze az ige törlése a melléknév törlésével? Mint bemutatom, ennek oka az, hogy VP-törlésről van szó. Harmadszor: hogyan lehetséges az ige és a melléknév együttes törlése, amikor – látszólag – még csak nem is egymást követő elemekről van szó? Ez, mint a vonatkozó részből kiderül, a nominális kifejezésen belüli szerkezetből következik, ugyanis a kvantifikált melléknév a DP fölé mozog.

Mindebből következően az Attributív Komparatív Törlés nem speciális művelet, hanem általánosabb szabályok interakciója, és éppen ezért, bár deskriptív módon mint jelenséget érdemes számon tartani, szükségtelen egy ennek egy az egyben megfelelő szabály jelenlétét feltételezni a nyelvtanban. Ennek kiváltására a jelen dolgozat fő állítása az, hogy az Attributív Komparatív Törlés jelensége mögött valójában két törlési művelet áll: a Komparatív Törlés, amely – az angol hasonlító mellékmondatokra általánosságban jellemző módon – törli a mellékmondati kvantifikált DP felső kópiáját, valamint az igitörlés (VP-ellipszis), amely az alsó kópiát részben törli.

Ennek megfelelően a dolgozatban ezzel a két törlési mechanizmussal, illetve ezeknek az attributív komparatív szerkezetekben betöltött szerepével fogok részletesebben foglalkozni. Elsőként ugyanakkor szeretnék röviden kitérni a törlés általános feltételeire, ugyanis a dolgozat későbbi részeiben ennek alapján fogom tárgyalni a törlési jelenségeket (mind a hasonlító szerkezetekre specifikusan jellemző törlési mechanizmusokat, mind pedig az igitörlést). A 3. és 4. részben rátérek a hasonlító mellékmondatokban található Komparatív Törlés és Komparatív Altörlés jelenségeinek ismertetésére, rámutatva arra, hogy mindkét esetben Komparatív Törlésről van szó. Az Attributív Komparatív Törlést az 5. részben mutatom be részletesebben, a 6. részben pedig a jelzői módosítók szintaxisát tárgyalom, ami az Attributív Komparatív Törlés megértéséhez mindenképpen szükséges. A 7. részben a Kennedy–Merchant (2000) által feltételezett igitörlési mechanizmust foglalom össze, rámutatva ennek problémáira; végül a 8. részben egy alternatív megközelítést javaslok az Attributív Komparatív Törlés megoldására.

2. A törlés feltételei

Általánosságban elmondható, hogy a törlésnek feltétele az ADOTTSÁG (GIVENNESS). Az egyes elemek lehetnek vagy ADOTTAK vagy FÓKUSZJELÖLTEK, azaz F-jelöltek (Merchant 2001; Schwarzschild 1999; Selkirk 1996, 2005; Büring 2006). Tekintsük a következő két példát:

- (3) a. *Lujza regényt olvasott, Péter pedig eposzt olvasott.*
- b. **Lujza regényt olvasott, Péter pedig eposzt írt.*

A (3a) mondat jólformált: a második tagmondatból az *olvasott* ige törlődik, amely ADOTT, hiszen az első tagmondatban is az *olvasott* szerepel; szemben a (3b) verzióval, ahol is az *írt* törlődik, aminek az *olvasott* nem megfelelő antecedense, és éppen ezért F-jelölt, tehát nem törölhető. Ez tehát lényegében a visszanyerhetőség kritériuma: egy α összetevő akkor és csak akkor eshet törlés alá, ha ADOTT (Merchant 2001: 38), vagyis α -nak megfelelő antecedense kell, hogy legyen a diskurzusban.

Érdemes a törléssel kapcsolatban megemlíteni, hogy opcionális törlési műveletek alkalmazása megmentheti az adott szerkezetet a rosszulformált-ságtól. Ilyen például a *sluicing*, amely, mint a (4a) grammatikalitása is mutatja, opcionális:

- (4) a. *They want to hire someone who speaks a Balkan language,*
 ők akarnak INF felvenni valaki aki beszél egy balkán nyelv
but I don't remember who they want to hire.
 de én NEG emlékszem ki(t) ők akarnak INF felvesz
 'Fel akarnak venni valakit, aki beszél egy balkán nyelvet, de nem emlékszem, kit.'
- b. *They want to hire someone who speaks a Balkan language,*
 ők akarnak INF felvenni valaki aki beszél egy balkán nyelv
but I don't remember who they want to hire.
 de én NEG emlékszem ki ők akarnak INF felvesz
 'Fel akarnak venni valakit, aki beszél egy balkán nyelvet, de nem emlékszem, kit.'

A *sluicing*, mint az a (4b) példából látható, egy [Spec; CP]-be mozgó *wh*-s névmás (*who*) után töröl, amely jelen esetben a törölt tagmondaton belülről mozgott fel (Merchant 2001, Lipták–van Craenenbroeck 2006). Mivel a (4a) mondat önmagában is grammatikus, és a (4b)-ben a *sluicing* szabályosan zajlik le, a két mondat lényegében ekvivalens egymással.

Némileg más a helyzet akkor, ha a kiinduló szerkezet valamiért rosszul formált. Az alábbi példákban szigetmegszorítás-sértés található (Merchant 2001: 114, (15)-es példa alapján):

- (5) a. **They want to hire someone who speaks a Balkan language, but*
 ők akarnak INF felvenni valaki aki beszél egy balkán nyelv de
I don't remember which they want to hire someone [who speaks].
 én NEG emlékszem melyik ők akarnak INF felvesz valaki aki beszél
 'Fel akarnak venni valakit, aki beszél egy balkán nyelvet, de nem emlékszem, melyiket.'

- b. **They want to hire someone who speaks a Balkan language, but*
 ők akarnak_{INF} felvenni valaki aki beszél egy balkán nyelv de
I don't remember which they want to hire someone [who speaks].
 én NEG emlékszem melyik ők akarnak_{INF} felvesz valaki aki beszél
 'Fel akarnak venni valakit, aki beszél egy balkán nyelvet, de nem
 emlékszem, melyiket.'

A *which* 'melyik' mindkét esetben a zárójelezett tagmondaton belülről (*who speaks*) mozog ki, amivel *wh*-szigetmegszorítást sért. Az (5a) esetében éppen ezért nem grammatikus a mondat, míg az (5b)-ben, ahol a *sluicing* végbe-
 megy, az eredmény teljesen jólformált. Értelemszerűen ebben az esetben a *sluicing* nemcsak azt a tagmondatot törli, amely a rosszulformáltságot okozza, hanem ennél nagyobb részt, lévén hogy a *sluicing* definíciószerűen csak egy, valamilyen [Spec; CP]-ben található *wh*-s kifejezés után tud törölni. Mivel tehát ebben az esetben a kiinduló szerkezet rossz, a *sluicing* viszont éppen azt a részt törli, amely a fonológiai komponensben (PF) a rosszulformáltságot okozza, a két opció közül csak a törlést tartalmazó mondat lesz grammatikus.

Elmondható tehát, hogy opcionális törlési műveletek képesek arra, hogy megmentsék a szerkezetet a rosszulformáltságtól (anélkül, hogy ezeknek a műveleteknek a kötelezőségét kellene feltételeznünk). Ez a megállapítás a későbbiek során fontos lesz bizonyos törlési mechanizmusok tárgyalásánál.

Mindenképpen fontos még megemlíteni, hogy a *sluicing* fentebb említett mechanizmusában maga a törlés a PF-en történik, azonban a törlést egy, a szintaxisban beillesztett [E] jegy engedélyezi (Merchant 2001). Ennek jelentősége részben abban áll, hogy az opcionális törlések a szintaxis által kezelhetők: míg a szintaxisban a törlést előíró jegy beillesztése opcionális, addig a PF számára a jegy megléte vagy hiánya egyértelmű információt tartalmaz arra nézve, hogy szükséges-e valamilyen törlést végrehajtani. Míg ugyanis az F-jelölt elemek törlésének tiltása lényegében axióma, addig az *ADOTT* elemek nem feltétlenül törlendők, vagyis az *ADOTTSÁG* a PF számára nem egyértelmű információ, a PF viszont – amely a lineáris szerkezet kialakításáért felelős – értelemszerűen nem állít elő szintaktikai és/vagy szintaktikai jegyeket.

3. Komparatív Törlés

A hasonlító mellékmondatokra jellemző törlési műveletek egyike a Komparatív Törlés (*Comparative Deletion*, rövidítve CD), amely törli a hasonlító mellékmondati QP-t vagy DP-t, ha az logikailag azonos a főmondatbeli antecedensével (Bácskai-Atkári 2010; Bresnan 1973, 1975; Lechner 1999,

2004). Az azonosságbeli megszorítás következik a fentebb leírtakból, miszerint csak olyan elem törölhető, amely visszanyerhető.

A jelenséget az alábbi két példa illusztrálja:

(6) *Mary is taller than Peter is tall.* (pred.)

Mari van magasabb mint Péter van magas

'Mari magasabb, mint Péter.'

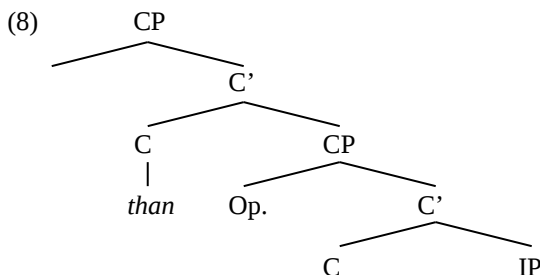
(7) *Mary saw bigger cats than Peter saw big—cats.* (attr.)

Mari látott nagyobb macskák mint Péter látott nagy macskák

'Mari nagyobb macskákat látott, mint Péter.'

A (6) példa úgynevezett predikatív komparatív szerkezetet mutat, ugyanis a QP (mind a főmondatban, mind a mellékmondatban) predikatív pozícióban van. Mint látható, a mellékmondati QP (*tall*)² törölhető, mert logikailag azonos a főmondatbelivel (*taller*). Az attributív szerkezetekben pedig, mint a (7) is mutatja, egy teljes DP (például *big cats*) törlődik, amelyen belül attributív pozícióban, adjunktumként található a QP (például *big*).

A Komparatív Törlés helye valójában nem a (6)-ban és a (7)-ben jelölt bázispozíció, hanem egy [Spec; CP] pozíció, ahová az operátort tartalmazó QP vagy DP *wh*-mozgatással (Chomsky 1977: 87; Kennedy–Merchant 2000: 89–90; Lechner 2004: 12–14, 40–51) felmozog az alábbi ábra szerinti pozícióba.

A bal periféria szerkezetének tekintetében Rizzi elemzését követem (Rizzi 1997: 297, 1999: 1, 2004: 237–238); ennek megfelelően két CP projekció

² Mint a későbbiekben még kitérek rá, a mellékmondati QP tartalmaz egy fonológiailag üres operátort, és éppen ezért nem tekinthető pusztán AP-nek. Szerkezetileg lényegében analóg a főmondatbeli párjával; a szerkezet bővebb elemzésére itt nem vállalkozom, erről lásd Kántor (2008).

van³. A hasonlító mellékmondat mondatbevezető feje (*than*) a felső C pozícióban helyezkedik el, míg a komparatív operátor (*Op.*) az alsó CP specifikálójába mozog, ahogy azt a (8)-as ábra is mutatja.

A predikatív szerkezetek meglehetősen problémamentesek az operátor-mozgatás tekintetében: az AP-t tartalmazó QP feje egy fonológiailag üres operátor (x), így a teljes QP felmozog a CP specifikálójába, ahol törlődik. Az attributív szerkezetekben viszont a QP adjunktum a DP-n belül van (Kántor 2008, Kennedy–Merchant 2000), ezért az egész DP felmozog és törlődik: a QP ugyanis nem szakítható ki a DP-ből a DP-szigetmegszorítás miatt (Kántor 2008: 148–149, Izvorski 1995: 217, Bošković 2005, Grebenyova 2004, Kayne 1983, Ross 1986).⁴

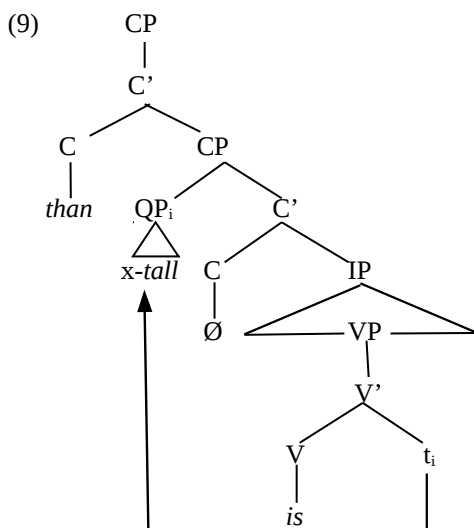
A mozgatás a predikatív szerkezetekre vonatkozóan az alábbi ábrában látható, a (6) példa alapján:

³ A bal perifériára vonatkozóan Rizzi (1997: 297, 1999: 1, 2004: 237–238) a következő szerkezetet feltételezi:

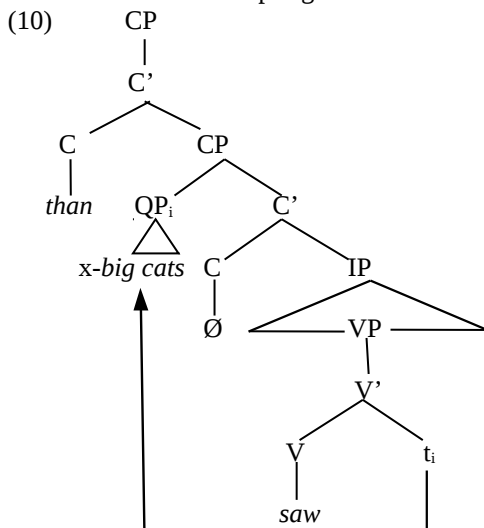
(i) [CP [TopP* [FocP [TopP* [CP]]]]

Mint látható, a két CP között opcionálisan megjelenhet több TopP és egy FocP is, azonban ez a jelen vizsgálat szempontjából nem lényeges, ezért a továbbiakban nem is fogom jelölni. Rizzi (1997; 1999; 2004) egyébként különbséget tesz a két CP funkciója között: a felső C fej az „illokúciós” erőért (*Force*) felelős, az alsó pedig a finitségért (*Finiteness*). Az „illokúciós erő” (*Illocutionary Force*) lényegében olyan kategóriákat takar, mint a kijelentő, kérdő, vonatkozó, hasonlító stb., azonban az illokúció fogalmának bevonása terminológiailag nem szerencsés, hiszen a Rizzi-féle illokúciónak nincs köze az Austin (1962) és Searle (1969) által bevezetett illokúció fogalmához (ugyanis nem performatív mondatfűzőkről van szó). További problémát jelent, hogy a *Force* és a *Finiteness* elkülönítése korántsem problémamentes, hiszen bár egy adott C fej pozíciója (alsó vagy felső CP feje) meglehetősen egyszerűen meghatározható, addig azt meglehetősen nehéz megállapítani, hogy egy adott C fej ténylegesen melyik funkcióért felel, az esetek többségében ugyanis egy C fej egyértelműen csak bizonyos *Force*-okhoz és egy *Finiteness*-hez köthető, látszólag tehát mindkét funkciót meghatározva. Mivel ezekkel a kérdésekkel itt nem szeretnék foglalkozni, a továbbiakban a *Force/Finiteness* különbséget sem fogom jelölni.

⁴ A jelen dolgozat kereteibe nem fér bele a Komparatív Törlés visszavezetése más, általánosabb szabályokra. Erről részben lásd Bácskai-Atkári (2011).

Az attributív szerkezetekben pedig a következő történik, a (7)-es példát alapul véve:

Mindez egyébként általános szabályok eredménye, és nem specifikusan a hasonlító mellékmondatokra korlátozódik, hiszen más operátort tartalmazó szerkezetekben is megfigyelhető (Kennedy–Merchant 1997: 7):

- (11) a. **How is Mary tall?*
 milyen van Mari magas
 'Milyen magas Mari?'
 b. *How tall is Mary?*
 milyen magas van Mari?
 'Milyen magas Mari?'
 c. **How big did Mary see cats?*
 milyen nagy AUX Mari lát macskák
 'Milyen nagy macskákat látott Mari?'
 d. *How big cats did Mary see?*
 milyen nagy macskák AUX Mari lát
 'Milyen nagy macskákat látott Mari?'

Mint látható, a *how tall* 'milyen magas' QP, valamint a *how big cats* 'milyen nagy macskák' DP is csak egyben mozgatható, sem a Q fejet a QP-ből, sem pedig a QP-t a DP-ből nem lehet önmagában kiszakítani.⁵

⁵ Könnyen belátható, hogy egy Q fej nem mozgatható ki önállóan, hiszen ebben az esetben fej-ként kellene frázispozícióba kerülnie a [Spec; CP]-ben. A QP-nek a DP-ből való kimozgathatósága viszont egy adott nyelv parametrikus beállításainak függvénye, vagyis míg az angolban, a bolgárban vagy a görögben nem lehetséges, addig például a lengyel vagy a cseh szerkezetek megengedik (Kennedy–Merchant 2000). Az első két példa a bolgárból származik:

- (i) Колко скъпа кола купи Иван?
 milyen drága autó vett Iván
 'Milyen drága autót vett Iván?'

(Kennedy–Merchant 2000: 107, (36a) példa)

- (ii) *Колко скъпа купи Иван кола?
 milyen drága vett Iván autó
 'Milyen drága autót vett Iván?'

(Kennedy–Merchant 2000: 107, (36a) példa)

Mint a (ii)-ben látható, a QP önmagában nem mozgatható ki, csak az egész DP, ahogy az (i)-ben. A csehben azonban mindkét szerkezet lehetséges:

- (iii) Jak velké auto Václav koupil?
 milyen nagy autó Václav vett
 'Milyen nagy autót vett Václav?'

(Kennedy–Merchant 2000: 104, (31a) példa)

- (iv) Jak velké Václav koupil auto?
 milyen nagy Václav vett autó
 'Milyen nagy autót vett Václav?'

(Kennedy–Merchant 2000: 104, (31b) példa)

Mivel mind önmagában a QP (*jak velké*), mind a teljes DP (*jak velké auto*) kimozgatható, elmondhatjuk, hogy a cseh esetében nem érvényes az angolra vagy a bolgárra jellemző megszorítás. Ennek a különbségnek az okaira nem szeretnék bővebben kitérni, és csak azért tartom fontosnak megjegyezni, mert az egyes nyelvek között ez is eltérést okozhat az Attributív Komparatív Törlés esetében, amint később még visszatérek rá.

A hasonlító mellékmondatokra visszatérve, mindenképpen fontos a kópiák kérdésével foglalkozni. Esetünkben összesen két kópia van: az alsó kópia a kérdéses QP vagy DP bázispozíciójában, a felső pedig – a mozgítás eredményeképpen – az alsó [Spec; CP]-ben. A felső kópiát, mint az előzőekben is láthattuk, a CD törli. Az alsó kópia pedig a PF által szabályosan törlődik (Bošković–Nunes 2007: 44–48, Chomsky 2005, Bobaljik 2002), ami azért lehetséges, mert a kérdéses QP vagy DP _{ADOTT}. Az (6) és (7) mondatokban lezajló törlési műveleteket összefoglalva rendre a (12a) és a (12b) példa mutatja:

- (12) a. *Mary is taller* [_{CP} *than* [_{CP} [_{QP} ~~*x-tall*~~] *Peter is* [_{QP} ~~*x-tall*~~]]].
 b. *Mary saw bigger cats* [_{CP} *than* [_{CP} [_{DP} ~~*x-big-cats*~~] *Peter saw* [_{DP} ~~*x-big-cats*~~]]].

Mint az a fentebbiekből is kiderülhetett, mindkét szerkezet esetében CD történik, vagyis nincs különbség a predikatív és az attributív szerkezetek között: a teljes DP törlése ugyanis az attributív szerkezetekben más szabályok eredménye.

Szeretném kiemelni, hogy a CD nem univerzális művelet, hanem az adott nyelv parametrikus beállításától függ, hogy alkalmazza-e. Tekintsük a következő magyar példákat:

- (13) a. *Mari magasabb, mint amilyen magas Péter.*
 b. *Mari nagyobb macskákat látott, mint amilyen nagy macskákat Péter látott.*

Mint látható, a magyar hasonlító mellékmondatban megmaradhat az operátort tartalmazó QP (*amilyen magas*) vagy DP (*amilyen nagy macskákat*), tehát a CD, amely kötelezően törli ezeket az összetevőket, nincs a magyarban.⁶ Hasonló jelenség figyelhető meg egyébként a bolgárban, vagyis nem specifikusan a magyarra jellemző tulajdonságról van szó:

- (14) a. Мери по-висока беше от колкото висок Питър беше.
 Mari magasabb volt mint amilyen magas Péter volt
 'Mari magasabb volt, mint Péter.'

⁶ Más kérdés, hogy opcionálisan a magyarban is törlődhetnek az elemek, azonban ezért nem a CD a felelős, hanem más, opcionális törlési műveletek, tipikusan a szabályosan végbemenő *sluicing*; hogy valóban nem CD-ről van szó a magyarban, azt – az opcionálitáson túlmenően – az is mutatja, hogy az operátort tartalmazó QP vagy DP törlésével együtt rendszerint a lexikális ige is törlődik. Mivel a jelen tanulmány célja nem a magyar hasonlító mellékmondatok tárgyalása, ezzel a jelenséggel e helyt értelemszerűen nem foglalkozom; a jelenségről lásd Bácskai–Atkari–Kántor (2011).

- b. Мери по-голяма котка видя, от колкото голяма
 Mari nagyobb macskát látott mint amilyen nagy
 котка Питър къпеше.
 macskát Péter fürdetett
 'Mari nagyobb macskát látott, mint amilyen nagy macskát Péter
 fürdetett.'

Az, hogy a magyarban nincs CD, egyébként mindjárt választ is ad az első fejezetben feltett első kérdésre, tudniillik hogy az Attributív Komparatív Törlés esetében miért kötelező a melléknév törlése az angolban, amikor a magyarban nem. Mivel ugyanis az Attributív Komparatív Törlés a CD egyik aloslata, a magyarban – ahol nincs CD – Attributív Komparatív Törlés sem lesz.

4. Komparatív Altörlés

A fent elmondottakkal látszólag ellentétben áll a Komparatív Altörlés (Comparative Subdeletion) esete, amely az úgynevezett szubkomparatívokban (*subcomparatives*) fordul elő. Ezekben a – predikatív – szerkezetekben a mellékmondati QP megmarad:

- (15) *The dog is bigger than the doghouse is wide.*
 a kutya van nagyobb mint a kutyaház van széles
 'A kutya nagyobb, mint amilyen széles a kutyaház.'

Valójában azonban ezekre a szerkezetekre is igaz, hogy a CD a [Spec; CP] pozícióban szabályosan végbemegy: ha valóban nem történne CD, akkor a felső kópiának kellene megmaradnia (Bácskai-Atkári 2010). Az alsó kópia ugyanakkor nem törölhető, ugyanis F-jelölt, hiszen kontrasztban áll a főmondati AP-vel (*big*). Mint azt Bošković–Nunes (2007: 48) megállapítja, az alsó kópiák megmaradhatnak, amennyiben a felső kópia kiejtése a PF-ben a deriváció összeomlásához vezetne. Ennek megfelelően a (15) alatti szerkezetben a következő történik:

- (16) *The dog is bigger* [_{CP} *than* [_{CP} [_{QP} ~~x-wide~~]] *the doghouse is* [_{QP} *x-wide*]_F].

Mint látható, a QP felső kópiáját ugyanúgy törli a CD, mint a (12a)-ban, és a két mondat között valójában csak az alsó kópia megmaradásának tekintetében van különbség, amely különbség azonban levezethető a visszanyerhetőségi kritériumból. Mindezekből az következik, hogy a szubkomparatívok a CD vonatkozásában nem kivételek, és ennek megfelelően nincs külön Komparatív Altörlés.

5. Attributív Komparatív Törlés

Az Attributív Komparatív Törlés jelensége abban tér el a fenti predikatív szerkezetektől, hogy nem az egész alsó kópia marad meg (Kennedy–Merchant 2000; Pinkham 1982; Pilch 1965):

- (17) a. **Mary bought a bigger dog than Peter did*
 Mari vett egy nagyobb kutya mint Péter AUX
~~buy~~ a big doghouse.
 vesz egy nagy kutyaház
 'Mari nagyobb kutyát vett, mint amilyen nagy kutyaházat Péter vett.'
- b. *Mary bought a bigger dog than Peter did*
 Mari vett egy nagyobb kutya mint Péter AUX
~~buy~~ a big doghouse.
 vesz egy nagy kutyaház
 'Mari nagyobb kutyát vett, mint amilyen nagy kutyaházat Péter vett.'

Úgy tűnhet, hogy a (17a) azért nem elfogadható, mert a mellékmondati QP (*big*) logikailag azonos a főmondatival (*bigger*). Valójában azonban inkább pozicionális problémáról van szó:⁷

- (18) a. **Mary bought a bigger dog than Peter did*
 Mari vett egy nagyobb kutya mint Péter AUX
 buy a big DOGHOUSE.
 vesz egy nagy kutyaház
 'Mari nagyobb kutyát vett, mint amilyen nagy kutyaházat Péter vett.'
- b. *Mary bought a bigger dog than Peter did*
 Mari vett egy nagyobb kutya mint Péter AUX
 buy a WIDE DOGHOUSE.
 vesz egy széles kutyaház
 'Mari nagyobb kutyát vett, mint amilyen széles kutyaházat Péter vett.'

A (18a) példában a mellékmondati DP-n belül csak a főnév (*doghouse*) F-jelölt, a melléknév (*big*) nem. Azonban a (18b) világosan megmutatja, hogy a mondat akkor sem jó, ha a melléknév (*wide*) is F-jelölt, mert bár ebben az esetben a melléknév a visszanyerhetőség miatt valóban nem törölhető, valamilyen oknál fogva a kérdéses pozícióban nem maradhat meg.⁸

⁷ A nagybetűs szavak fókuszhangsúlyt jelölnek.

⁸ Ebből egyébként az is következik, hogy a (18b) mondat az angolban deriválhatatlan, szemben például a magyarral, ahol létre lehet hozni:

(i) Mari nagyobb kutyát vett, mint amilyen széles kutyaházat Péter vett.

Mint a bevezetőben már utaltam rá, a mellékmondati QP mellett a lexikális ige is törlődik:

- (19) a. *Mary bought a bigger dog than Peter bought ~~x-big~~ a dog.*
b. **Mary bought a bigger dog than Peter bought a ~~x-big~~ doghouse.*
c. *Mary bought a bigger dog than Peter ~~bought~~ a ~~x-big~~ doghouse.*
d. *Mary bought a bigger dog than Peter did ~~buy~~ a ~~x-big~~ doghouse.*

Amennyiben az egész DP törlődik, mint a (19a)-ban, megmaradhat a lexikális ige is (ez a CD tipikus esete). Azonban ha a DP-n belül megmarad a főnévi fej, akkor – ahogy a (19b) mutatja – a lexikális ige jelenléte nem grammatis. A lexikális ige törlése két szerkezetben is lehetséges: vagy semmilyen ige nincs a mellékmondatban, ilyen a (19c), vagy a *do* (vagy más) segédige megfelelő alakja egy, a lexikális ige feletti (vP) pozícióban jelen van, ilyen a (19d).

Az utolsó probléma lényegében abból adódik, hogy nem folyamatos összetevők törléséről van szó:

- (20) a. **Mary bought a bigger dog than Peter did ~~buy~~ a ~~x-big~~ doghouse.*
b. *Mary bought a bigger dog than Peter did ~~buy~~ a ~~x-big~~ doghouse.*

Meglehetősen valószínűtlen, hogy létezne olyan törlési művelet, amely a mondatnak bizonyos részeit véletlenszerűen törli (például ige+névelő+melléknév szekvenciából csak az igét és a melléknévet). A fentebb elmondottakból ugyanakkor egyértelműen következik, hogy nem két, egymástól független törlési műveletről van szó, így a nem folyamatos összetevők törlését nem lehet azzal feloldani, hogy a két összetevőt külön töröljük.

A problémák megoldásához két kérdéskör újragondolására lesz szükségünk, ezek: a jelzői módosítók szintaxisa és az igitörlés.

6. A jelzői módosítók szintaxisa

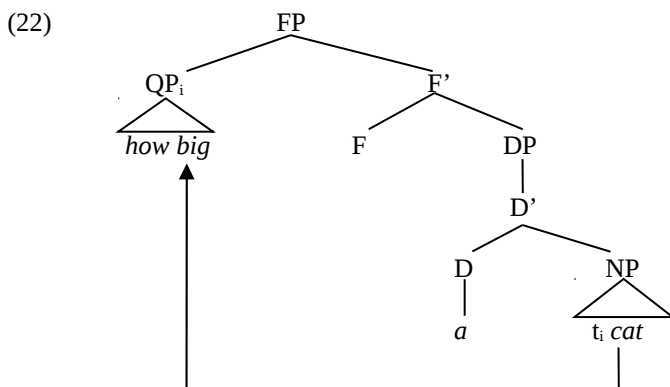
Ha a jelzői módosító valamilyen operátort tartalmaz, akkor a QP felmozog egy FP funkcionális projekció specifikálójába, amely FP a DP funkcionális

kiterjesztése (lásd Kennedy–Merchant 2000)⁹. A jelenséget az alábbi példák szemléltetik:

- (21) a. *[*A how big cat*] *did you see?*
 egy milyen nagy macska AUX te lát
 'Milyen nagy macskát láttál?'
 b. [*How big a cat*] *did you see?*
 milyen nagy egy macska AUX te lát
 'Milyen nagy macskát láttál?'

Mint látható, a DP-n belül a *wh* operátort tartalmazó jelzői módosító (*how big* 'milyen nagy') nem maradhat meg az NP-n belül, abban a pozícióban, ahol bázisgenerálódik, amint azt a (21a) rosszulformáltsága mutatja, hanem kötelezően kimozog, mint a (21b)-ben.

A (21b) szerkezete a következő:

Az FP tehát közvetlenül a DP felett generálódik, és ennek a specifikálójába mozog a QP az NP-n belülről; az FP feje ebben az esetben üres. A (22)-ben bemutatott szerkezetre egyébként további érvek is vannak.

Egyrészt hasonló jelenség figyelhető meg más konfigurációkban is (Kennedy–Merchant 2000: 124):

⁹ Hasonló szerkezetet ír le Reglero (2006: 69–70) a spanyolra vonatkozóan, ahol egyébként az Attributív Komparatív Törlés lényegében ugyanúgy megvan, mint az angolban. Mivel Kennedy–Merchant (2000) sem specifikálja az FP-t közelebbről, és nem is azonosítja bármilyen, a nominális kifejezésen belül feltételezett réteggel, a jelen dolgozatban én sem vállalkozom arra, hogy ezt megtegyem, és éppen ezért továbbra is csak FP-ként hivatkozom rá. Magára a szerkezetre több meggyőző érv is mutatkozik, és a mi szempontunkból elsősorban az a fontos, hogy az Attributív Komparatív Törlés magyarázatában a segítségünkre lehet.

- (23) a. *Mary saw [too big a cat].*
 Mari látott túl nagy egy macska
 'Mari túl nagy macskát látott.'
- b. *Mary saw [so big a cat] that she fainted.*
 Mari látott olyan nagy egy macska hogy ő-FEM elájult
 'Mari olyan nagy macskát látott, hogy elájult.'

A fenti példák mutatják, hogy a *too big* 'túl nagy', *so big* 'olyan nagy' QP-k is felmozognak, akárcsak a *how big*, vagyis a jelenség nem korlátozódik a *wh*-operátorokra.¹⁰

Másrészt az F fej néha lehet kitöltött; bizonyos amerikai dialektusokban az alábbi példa jólformált (Kennedy–Merchant 2000: 125–126):

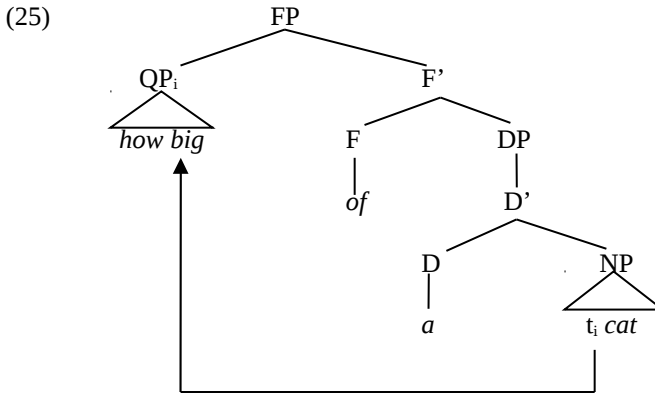
¹⁰ Érdeemes megemlíteni, hogy ennek a mozgásnak a kötelező voltát illetően az egyes QP-k esetében eltérések tapasztalhatók (Kennedy–Merchant 2000: 129–130, Bresnan 1973: 287–288). Tekintsük az alábbi példákat:

- (i) *He is [as diligent] a student.*
 ő-MASC van annyira szorgalmas egy diák
 'Ő egy annyira szorgalmas diák.'
- (ii) **He is an [as diligent] student.*
 ő-MASC van egy annyira szorgalmas diák
 'Ő egy annyira szorgalmas diák.'
- (iii) *%He is [more diligent] a student.*
 ő-MASC van több szorgalmas egy diák
 'Ő egy szorgalmasabb diák.'
- (iv) *He is a [more diligent] student.*
 ő-MASC van egy több szorgalmas diák
 'Ő egy szorgalmasabb diák.'
- (v) **He is [diligent] a student.*
 ő-MASC van szorgalmas egy diák
 'Ő egy szorgalmas diák.'
- (vi) *He is a [diligent] student.*
 ő-MASC van egy szorgalmas diák
 'Ő egy szorgalmas diák.'

Mint látható, néhány QP esetében a mozgítás kötelező – ilyen az *as*, lásd az (i) és (ii) példákat; más QP-knél pusztán lehetséges a mozgítás – ilyen a *more*, lásd az (iii) és (iv) mondatokat; végül pedig vannak olyan QP-k, amelyek esetében a mozgítás rosszulformáltságot vált ki, ilyen az alapfokú Ø az (v) és (vi) példában (ez utóbbi is QP, hiszen amennyiben az alapfokú DegP-t módosítókkal látjuk el, azok a [Spec; QP]-ban helyezkednek el, vö. Kántor 2007). Megjegyzendő, hogy az utolsó esetben, mint majd látni fogjuk, bizonyos szerkezetek esetén törléssel javítható a grammatikalitás. Vagyis az, hogy a [Spec; FP]-be történő mozgítás kötelezően történik-e vagy egyáltalán megtörténik-e, az egyes QP-ktől függ. Mivel Kennedy–Merchant (2000) sem vállalkozik a QP-k ilyen szempont szerinti osztályozására, a kérdést ezen a ponton jelenleg én is nyitva hagyom, mert a mostani vizsgálódás tárgya ennél jóval szűkebbre szabott.

- (24) a. [*How big of a cat*] *did Mary see?*
 milyen nagy _{PREP} egy macska _{AUX} Mari lát
 'Milyen nagy macskát látott Mari?'
- b. *Mary saw [too big of a cat].*
 Mari látott túl nagy _{PREP} egy macska
 'Mari túl nagy macskát látott.'
- c. *Mary saw [so big of a cat] that she fainted.*
 Mari látott olyan nagy _{PREP} egy macska hogy ő-FEM elájult
 'Mari olyan nagy macskát látott, hogy elájult.'

Az ilyen esetekben az FP feje az *of*, amely ilyenformán értelemszerűen nem P fej; a (24a)-ban szereplő FP szerkezete tehát a következő:

Harmadrészt bizonyos szintaktikai kétértelműségek csak ezzel a szerkezettel magyarázhatók (Kennedy–Merchant 2000: 127–130):

- (26) *Mary saw a big cat but Peter did a dog.*
 Mari látott egy nagy macska de Péter _{AUX} egy kutya
 'Mari egy nagy macskát látott, Péter viszont egy (nagy) kutyát'

A fenti mondat kétértelmű: az egyik értelmezésben Péter egy kutyát látott (amely nem feltétlenül volt nagy), a másik értelmezésben viszont mindenképpen egy nagy kutyát. Az első esetben tehát a *big* melléknév eleve nincs jelen a második tagmondatban, míg a második esetben törlődnie kell, hiszen egyébként az általa hordozott logikai információ megvan. A két szerkezetet rendre a (27a) és (27b) mutatja:

(27) a. *Mary saw a big cat but Peter did see a dog.*

b. *Mary saw a big cat but Peter did ~~see~~ ~~big~~ a dog.*

A melléknévnek az igével való együttes törlése a (27b)-ben csak abban az esetben lehetséges, ha a melléknév felmozog az FP specifikálójába. Fontos megjegyezni, hogy ebben az esetben a törlés a rosszulformáltságtól menti meg a szerkezetet, mert a *big* jelenléte ebben a pozícióban nem lenne grammatikus.

A hasonló szerkezetekre visszatérve elmondható, hogy az attributív komparatívokban a DP-t módosító QP szintén felmozog:

(28) *Mary saw a bigger cat than Peter did ~~see~~ ~~[FP [QP ~~x~~ ~~big~~]i [DP a ___i dog]]~~.*

Ez a szerkezet megoldja a nem folyamatos összetevők törlésének problémáját, ugyanis ezek szerint a lexikális ige és a melléknév valójában már a szintaxisban egymás mellé kerül, és így a PF-en egyetlen művelettel együttesen törölhetők.

A kérdéses QP kötelező törlésére nézvést Kennedy–Merchant (2000) megállapítja, hogy a [Spec; FP]-be mozgó QP egy [+wh] jeggyel látja el az F fejet, amely a PF számára nem értelmezhető az F fejen – szemben a D fejekkel, amilyen például a *which* 'melyik'. Ezt a jegyet úgy lehet leellenőrizni, ha az egész FP felmozog a [Spec; CP]-be.

Bármely mozgatott elem felső kópiája alapesetben megmarad: ez történik például a (21) esetében (*how big*). Ezzel szemben a hasonló mellékmondatban, amilyen a (28), a felső kópiát a CD kötelezően törli. Az alsó kópia ebből következően alapesetben törölhető, ahogy a (21)-ben is, hiszen a felső kópia ejtődik ki. A hasonló mellékmondatokban azonban a felső kópia egyrészt nincs meg, másrészt a DP F-jelölt, tehát nem törölhető, ahogy az a (28)-ban látható.

A probléma tehát a következő: az F fejet az értelmezhetetlen [+wh] jeggyel törölni kellene (lásd Bošković–Nunes 2007), a DP-nek viszont meg kellene maradnia. Ugyanakkor olyan speciális művelet, amely kifejezetten ezt a

QP-t törölné, nincs;¹¹ ebből következően valamilyen általánosabb törlési mechanizmust kell feltételeznünk.

7. Az igtörlés: Kennedy–Merchant (2000)

Ez az általánosabb törlési mechanizmus már Kennedy–Merchant (2000) elemzésében is az igtörlés, a VP-ellipszis. A következőkben nagyon röviden összefoglalom ennek az elképzelésnek a lényegét, és azt, hogy miért meglehetősen problémás; ehhez képest a következő részben a VP-ellipszist újragondolva fogok magyarázatot adni az Attributív Komparatív Törlésre.

A kiindulópontot lényegében az jelenti, hogy az igefej törlését (*gapping*) Kennedy–Merchant (2000: 121–122) valójában VP-ellipszisként értelmezi, vagyis a teljes VP-t és nem pusztán a V fejet célzó műveletként. Ez korántsem új állítás, és Kennedy–Merchant (2000) alapvetően Kuno (1981), Sag (1976), Levin (1986), Miller (1992), Jayaseelan (1990), Lasnik (1995) és Johnson (1997) eredményeit használja fel; de újabb hasonló elemzésekért lásd még Coppock (2001), illetve Johnson (2004).

Tekintsük a következő példát:

¹¹ A bázispozícióban lévő QP csak abban az esetben törölhető önmagában, ha önállóan lenne egy mozgattott elem alsó kópiája. Azonban, mint láttuk, az angolban a QP a DP-szigetmegszorítás miatt nem mozoghat ki a DP-ből, éppen ezért a QP nem törölhető pusztán alsó kópiaként. Ezt alátámasztja az is, hogy az olyan nyelvekben, ahol a QP ki tud mozogni a nominális kifejezésből, egy attributív hasonlító mellékmondatban lehetséges az, hogy az alsó kópiából csak a QP törölődik (ugyanis csak az törölhető). Ilyen például a lengyel vagy – mint fentebb láthattuk – a cseh (Kennedy–Merchant 2000: 104–106). Tekintsük az alábbi lengyel példákat:

- (i) *Jak długa napisal Paweł?*
 milyen hosszú színdarab írt Paweł
 'Milyen hosszú színdarabot írt Paweł?'

(Kennedy–Merchant 2000: 104, (30a) példa)

- (ii) *Jak długa napisal Paweł sztukę?*
 milyen hosszú írt Paweł színdarab
 'Milyen hosszú színdarabot írt Paweł?'

(Kennedy–Merchant 2000: 104, (30b) példa)

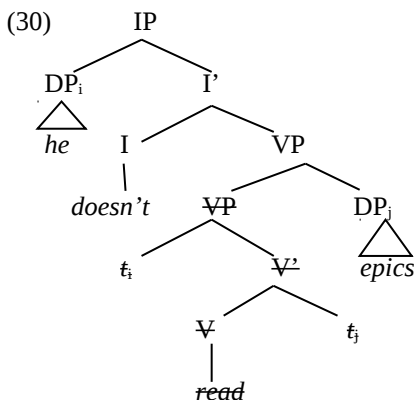
- (iii) *Jan napisal dłuższy list, niż Paweł napisal sztukę.*
 Jan írt hosszabb levél mint Paweł írt színdarab
 'Jan hosszabb levelet írt, mint amilyen hosszú színdarabot Paweł írt.'

(Kennedy–Merchant 2000: 104, (31a) példa)

Mint a (ii)-ben látható, a lengyelben a *jak długa* QP önállóan is kimozgatható a DP-n belülről, bár, ahogy az (i)-ben is, természetesen együtt is mozoghat azzal. Ezzel párhuzamosan a (iii)-s szerkezet is grammatikus, ahol – az angolhoz ellentétben – a hasonlító mellékmondatból sem a lexikális ige (*napisał*), sem a főnévi fej (*szukę*) nem hiányzik. Hogy a különbség oka valóban a QP kimozdíthatóságában rejlik, azt megerősíti az is, hogy például a bolgárban és a görögben, ahol az angolhoz hasonlóan létezik ez a megszorítás, az attributív hasonlító mellékmondatokban az ige nem maradhat meg.

- (29) *Peter reads novels but he doesn't read epics.*
 Péter olvas regények de ő-MASC NEG.AUX olvas eposzok
 'Péter regényeket olvas, de eposzokat nem.'

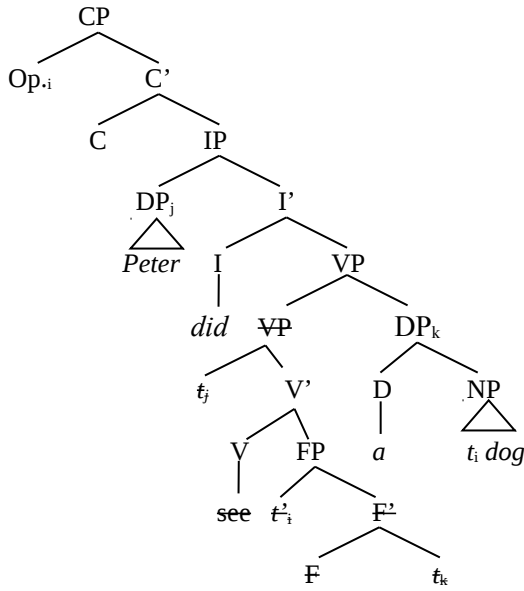
Ebben az esetben a második tagmondatban a lexikális ige (*read*) a főmondat-beli antecedensével való identikusság miatt törölhető, a tárgyi DP (*epics*) azonban megmarad. A második tagmondat szerkezete Kennedy–Merchant (2000: 122, (61)-es példa) szerint a következőképpen nézne ki:

Mint látható, a tárgyi DP jobbra mozgatással adjungálódik a lexikális VP-hez, a VP-törlés pedig csak az alsó VP-t érinti, amely ekkor már csak az igefejet tartalmazza, a kimozgatott tárgyat (és az alanyt) nem. Ezek szerint a törlés egy meghatározott szintaktikai összetevőt céloz meg, amelyből egy másik szintaktikai összetevő még a szintaxisban kimozog.

Ennek analógiájára képzelet el Kennedy–Merchant (2000: 131–132) az attributív komparatív szerkezetekben található törlést is. A (28)-as példában szereplő mellékmondat szerkezete Kennedy–Merchant (2000: 132, (78)-as példa) alapján a következő lenne:

(31)

Mint látható, ebben az esetben is egy DP mozog ki a jobb szélre és adjungálódik a VP-hez; továbbá ismételten az alsó VP nóvus törlődik, benne az igei fejjel. Különbség viszont, hogy a DP az FP-n belülről mozog ki, és ebből adódóan az F fej is törlődik; ugyanakkor az FP specifikálójába mozgó operátorról Kennedy–Merchant (2000) azt feltételezi, hogy felmozog a CP specifikálójába, de fonológiai tartalom nélkül.

Ez az elemzés azonban korántsem problémamentes. A VP-ellipszis általános mechanizmusát illetően két fő probléma merül fel. Először is, a DP jobbra mozgatását valójában nem indokolja semmi, ráadásul a jobbra mozgatás – Minimalista keretben – eleve meglehetősen problémás. Másrészt az sem kelőképpen tisztázott, hogy amennyiben a VP-ellipszis VP-konstituenst töröl, milyen mechanizmus képes azt szabályozni, hogy kizárólag az alsóbb VP nóvus törlődjön.

Ezeket túlmenően az attributív komparatív szerkezetekre alkalmazott elemzés még legalább két problémát rejt magában. Az egyik az, hogy a DP az FP-n belülről mozog ki, márpedig semmilyen más analóg szerkezetből nem ismert olyan példa, ahol a DP az ily módon generált saját funkcionális kiterjesztéséből ki tudna mozogni, ráadásul jobbra (tehát például a **how big did you see a cat* szekvencia sem grammatikus). A másik probléma pedig az,

hogy az operátor (31)-ben vázolt kimozgatása nem helytálló: mindenekelőtt azért nem, mert az operátort tartalmazó QP kimozgatása az FP-n belülről más szerkezetekben sem mutatható ki az angolban (tehát a **how big did you see a cat* szekvencia értelemszerűen akkor sem grammatikus, ha a DP jobbra mozgatását nem feltételezzük). Ugyanakkor az a feltételezés meglehetősen *ad hoc*, hogy az attributív szerkezetekben az operátort tartalmazó QP fonológiai-lag üres volna: mint a 4. részben röviden bemutatam, a predikatív szerkezetekben fonológiai-lag látható AP-t tartalmaz a QP, azt pedig semmi nem indokolja, hogy a QP belső felépítésében különbség legyen a predikatív és az attributív szerkezetek között.

Mindezen problémákat figyelembe véve a továbbiakban egy olyan megoldási javaslatot szeretnék felvázolni, amely szintén az ige-törlés VP-ellipszis-ként való felfogásán alapul, ám emellett a Komparatív Törlés általános mechanizmusát is figyelembe veszi, valamint nem igényel motiválatlan jobb-ra mozgatást sem.

8. Az ige-törlés – más megközelítésben

A kiindulópontot az – az első részben részletesebben is kifejtett – megállapítás jelenti, miszerint ha törlés történik a PF-ben, akkor az nem érinthet F-jelölt részt. Ezt mint az ige-törlést korlátozó szabályt emeli ki Reich (2007: 472–473) is, és a VP-ellipszisre nézve lényegében arra utal, hogy amennyiben a tárgy F-jelölt, úgy pusztán e tárgy F-jelöltsége képes a törlés ellenében hatni. Tekintsük a következő példákat:

- (32) a. *Mary likes cats and Peter*<sub>[VP likes [DP dogs]_F]_F.
 Mari szereti macskák és Péter szereti kutyák
 'Mari szereti a macskákat, és Péter szereti a kutyákat.'</sub>
- b. *Mary likes cats and Peter*<sub>[VP ~~likes~~ [DP dogs]_F]_F.
 Mari szereti macskák és Péter szereti kutyák
 'Mari szereti a macskákat, és Péter szereti a kutyákat.'</sub>
- c. **Mary likes cats and Peter*<sub>[VP ~~likes~~ [~~DP dogs~~]_F]_F too.
 Mari szereti macskák és Péter szereti kutyák is
 'Mari szereti a macskákat, és Péter is.'</sub>

A (32a) mondat mutatja a teljes szerkezetet. Törlés esetén, mint a (32b)-ben, a következő történik: az igefej (*likes*) törlődik, az F-jelölt DP (*dogs*) azonban megmarad. Amennyiben a DP is törlődne (ez értelemszerűen már nem *gapping*, hanem *stripping*), úgy a mondat nem lenne grammatikus, hiszen az F-jelölt DP nem visszanyerhető a kontextusból, ahogy azt a (32c) is mutatja.

Ennek alapján is fenntartható, hogy a Verb Gapping a VP-ellipszis alese-
te: a törlés az ADOTT (*given*) VP-t célozza meg, amelyen belül van egy F-jelölt
DP. Mivel a PF-en a törlési műveletek balról jobbra haladnak (éppen ezért
maradnak meg alapesetben a bal szélén lévő kópiák egy mozgatólánc eseté-
ben; lásd Bošković–Nunes 2007), amikor az ilyenformán lineárisan működő
PF-művelet ehhez a DP-hez ér, megáll.

Erre további bizonyítékot szolgáltat az, hogy ha nincs F-jelölt DP, akkor
semmi nem akadályozza a DP törlését:

- (33) a. *Mary likes cats and Peter* [_{VP} likes [_{DP} cats]].
Mari szereti macskák és Péter szereti macskák
'Mari szereti a macskákat, és Péter szereti a macskákat.'
b. **Mary likes cats and Peter* [_{VP} ~~likes~~ [_{DP} cats]].
Mari szereti macskák és Péter szereti macskák
'Mari szereti a macskákat, és Péter szereti a macskákat.'
c. *Mary likes cats and Peter* [_{VP} ~~likes~~ [_{DP} cats]] *too*.
Mari szereti macskák és Péter szereti macskák is
'Mari szereti a macskákat, és Péter is szereti a macskákat.'

A (33a) mondatot alapul véve, amelyben a DP (*cats*) nem F-jelölt, ige-törlés
esetén csak a teljes VP törölődhet, mint a (33c)-ben, az igefej törlése, mint a
(33b)-ben, nem elégséges. Ha létezne külön Verb Gapping művelet, amely
kifejezetten az igefejet törli, akkor a (33b) mondatnak jóformálnak kellene
lennie. A VP-ellipszis fentebb ismertetett mechanizmusával viszont jól
magyarázható a jelenség: mivel nincs F-jelölt DP a VP-n belül, a törlés ter-
mészetesen érinteni fogja a DP-t is.

Az itt elmondottakhoz hasonlóan az attributív komparatívokban is
VP-törlés történik, mégpedig úgy, hogy az F-jelölt összetevő a DP, nem
pedig az FP. A (17b)-ben szereplő mondat derivációjához tekintsük az alábbi
példákat:

- (34) a. **Mary bought a bigger dog than Peter* [_{VP} bought [_{FP} X-big [_{DP} a doghouse]_F]].
b. **Mary bought a bigger dog than Peter* [_{VP} ~~bought~~ [_{FP} X-big [_{DP} a doghouse]_F]].
c. *Mary bought a bigger dog than Peter* [_{VP} ~~bought~~ [_{FP} X-big [_{DP} a doghouse]_F]].
d. **Mary bought a bigger dog than Peter* [_{VP} ~~bought~~ [_{FP} X-big [_{DP} a doghouse]_F]].

A teljes szerkezetet tartalmazó (34a) mondat rossz, hiszen a mellékmondati
QP-t (*x-bigger*) törölni kellene. A (34b) azért nem grammatikus, mert a
VP-ellipszis csak a V fejet érinti, viszont az FP, amely ADOTT, elvileg nem
állíthatná meg a törlést ezen a ponton. Az egyetlen grammatikus megoldás a
(34c), ahol a VP-ellipszist csak az első F-jelölt projekció, a DP (*a doghouse*)

állítja meg. A (34d) ismét rossz, hiszen ebben az esetben az F-jelölt DP is törölődik.

A VP-ellipszis tehát egy olyan opcionális művelet, amely megmentheti a szerkezetet a rosszulformáltságtól; ebben a tekintetben hasonló egyébként a *sluicing* is (erről lásd a 2. részt), tehát a jelenség nem egyedülálló.

Összegzés

Dolgozatomban az angol nyelvben ismert Attributív Komparatív Törlés jelenségét vizsgáltam, elsősorban arra a kérdésre koncentrálva, hogy valóban speciális műveletről van-e szó, vagy általánosabb szabályok interakciójáról. Mint látható volt, az Attributív Komparatív Törlés valójában a Komparatív Törlés egy alosztéka, és ebből következően a jelenség csak azokra a nyelvekre korlátozódik, ahol Komparatív Törlés is van – míg tehát az angolban van, addig például a magyarban nincs.

A legnagyobb elemzési problémát a jelenséggel kapcsolatban az okozza, hogy a törölendő V fej és QP látszólag nem egymás mellett van. Azonban, mint láttuk, a QP egy mozgítás eredményeképpen pontosan a V fej mögé kerül a PF-ben; ez a mozgítás ráadásul számos más szerkezetből is ismert. A V fej törlését lényegében az váltja ki, hogy nincs egy, kizárólag a QP-t megcélzó törlési művelet, és ezért valójában egy általánosabb, egyébként opcionális mechanizmus, a VP-ellipszis menti meg a szerkezetet. Mint láttuk, ennek a működése is analóg más szerkezetekkel.

Mindezekből az következik, hogy az Attributív Komparatív Törlés visszavezethető a Komparatív Törlésre és a VP-ellipsziszre, és ennek megfelelően az Attributív Komparatív Törlés mint művelet valójában nem létezik.

Hivatkozások

- Austin, John Langshaw 1962. *How to do things with words?* Oxford, Oxford University Press.
- Bácskai-Atkári, Júlia 2010. Parametric Variation and Comparative Deletion. *The Even Yearbook* 9: 1–21.
- Bácskai-Atkári Júlia 2011. A komparatív operátor esete a mondatbevezetővel: Szintaktikai változások a magyar hasonlító mellékmondatokban. In É. Kiss Katalin – Hegedűs Attila (szerk.) *Nyelvelmélet és diakrónia*. Budapest–Piliscsaba, Szent István Társulat, 103–119.
- Bácskai-Atkári Júlia – Kántor Gergely 2011. Elliptical Comparatives in Finnish, Estonian, and Hungarian. In Csúcs Sándor és mtsai (szerk.)

- Congressus XI. Internationalis Fenno-Ugristarum Pars VI: Dissertationes symposiorum ad linguisticam.* Piliscsaba, Reguly Társaság, 234–241.
- Bobaljik, Jonathan David 2002. A-chains at the PF-interface: Copies and 'Covert' Movement. *Natural Language and Linguistic Theory* 20(2): 197–267.
- Bošković, Željko 2005. On the Locality of Left Branch Extraction and the Structure of NP. *Studia Linguistica* 59(1): 1–45.
- Bošković, Željko – Nunes, Jairo 2007. The Copy Theory of Movement: A View from PF. In Norbert Corver – Jairo Nunes (eds.) *The Copy Theory of Movement*. Amsterdam, John Benjamins, 13–74.
- Bresnan, Joan 1973. The Syntax of the Comparative Clause Construction in English. *Linguistic Inquiry* 4(3): 275–343.
- Bresnan, Joan 1975. Comparative Deletion and the Constraints on Transformations. *Linguistic Analysis* 1(1): 25–74.
- Büring, Daniel 2006. Focus projection and default prominence. In Valéria Molnár – Susanne Winkler (eds.) *The Architecture of Focus*. Berlin, Mouton de Gruyter, 321–346.
- Chomsky, Noam 1977. On WH-movement. In Peter W. Culicover et al. (eds.) *Formal Syntax*. New York, Academic Press, 71–132.
- Chomsky, Noam 2005. *On Phases*. Ms. Cambridge (MA), Massachusetts Institute of Technology.
- Coppock, Elizabeth 2001. Gapping: in Defense of Deletion. In Mary Andronis et al. (eds.) *Proceedings of the Chicago Linguistics Society 37*. Chicago, University of Chicago, 133–148.
- Grebenyova, Lydia 2004. Sluicing and Left-Branch Extraction out of Islands. In Vineeta Chand et al. (eds.) *WCCFL 23: The Proceedings of the 23rd West Coast Conference on Formal Linguistics*. Somerville (Mass), Cascadia Press, 164–172.
- Izvorski, Roumyana 1995. A Solution to the Subcomparative Paradox. In Jose Camacho et al. (eds.) *WCCFL 14: The Proceedings of the 14th West Coast Conference on Formal Linguistics*. Stanford, CSLI Publications, 203–219.
- Jayaseelan, K. A. 1990. Incomplete VP Deletion and Gapping. *Linguistic Analysis* 20: 64–81.
- Johnson, Kyle 1997. *When Verb Phrases Go Missing*. Ms. University of Massachusetts, Amherst.
- Johnson, Kyle 2004. *In Search of the English Middle Field*. Ms. Cambridge (MA), Massachusetts Institute of Technology.

- Kántor Gergely 2007. Multiple Standard Values, One Comparison? In Jo Angouri et al. (eds.) *Langue 2007 Proceedings*. [<http://www.essex.ac.uk/linguistics/departement/events/langue/2007/proceedings/pdf/Gergely%20Kantor%202.pdf>]
- Kántor Gergely 2008. Komparatív korrelatív szerkezetek a magyarban. *Nyelvtudományi Közlemények* **105**: 134–163.
- Kayne, Richard 1983. Connectedness. *Linguistic Inquiry* **14**: 223–250.
- Kennedy, Christopher 2000. Comparative (Sub)deletion and Ranked, Violable Constraints in Syntax. In Masako Hirotani et al. (eds.) *Proceedings of NELS 30*, Amherst (MA), GLSA.
- Kennedy, Christopher – Merchant, Jason 1997. Attributive Comparatives and Bound Ellipsis. Linguistics Research Center Report LRC-97-03, University of California, Santa Cruz. [<http://semantics.uchicago.edu/kennedy/docs/km-lcr.pdf>]
- Kennedy, Christopher – Merchant, Jason 2000. Attributive Comparative Deletion. *Natural Language & Linguistic Theory* **18**: 89–146.
- Klein, Ewan 1980. A Semantics for Positive and Comparative Adjectives. *Linguistics and Philosophy* **4**: 1–45.
- Kuno, Susumu 1981. The Syntax of Comparative Clauses. In Roberta A. Hendrick et al. (eds.) *Papers from the 17th Regional Meeting of the Chicago Linguistics Society*. Chicago, Chicago Linguistics Society. 136–155.
- Larson, Richard K. 1988. Scope and Comparatives. *Linguistics and Philosophy* **11**: 1–26.
- Lasnik, Howard 1995. A Note on Pseudogapping. *MIT Working Papers in Linguistics* **27**: 143–163.
- Lechner, Winfried 1999. *Comparatives and DP-structure*. PhD dissertation. University of Massachusetts Amherst.
- Lechner, Winfried 2004. *Ellipsis in Comparatives*. Berlin–New York, Mouton de Gruyter.
- Levin, Nancy 1986. *Main-verb Ellipsis in Spoken English*. New York, Garland.
- Lipták, Anikó – van Craenenbroeck, Jeroen 2006. The Crosslinguistic Syntax of Sluicing: Evidence from Hungarian Relatives. *Syntax* **9**(3): 248–274.
- Merchant, Jason 2001. *The Syntax of Silence: Sluicing, Islands, and the Theory of Ellipsis*. Oxford, Oxford University Press.
- Miller, Philip 1992. *Clitics and Constituent in Phrase Structure Grammar*. New York, Garland.

- Pilch, Herbert 1965. Comparative Constructions in English. *Language* 41: 37–58.
- Pinkham, Jesse 1982. *The Formation of Comparative Clauses in French and English*. PhD dissertation. Indiana University.
- Reglero, Lara 2006. Spanish Subcomparatives: The “Obligatory Gapping” Strategy. In Nuria Sagarra – Almeida Jacqueline Toribio (eds.) *Selected Proceedings of the 9th Hispanic Linguistics Symposium*. Somerville (MA), Cascadia Proceedings Project, 67–78.
- Reich, Ingo 2007. Toward a Uniform Analysis of Short Answers and Gapping. In Kerstin Schwabe – Susanne Winkler (eds.) *On Information Structure: Meaning and Form*. Amsterdam, John Benjamins, 467–484.
- Rizzi, Luigi 1997. The Fine Structure of the Left Periphery. In Liliane Haegeman (ed.) *Elements of Grammar*. Dordrecht, Kluwer, 281–337.
- Rizzi, Luigi 1999. *On the Position “Int(errogative)” in the Left Periphery of the Clause*. Retrieved March 31 2008, [<http://www.ciscl.unisi.it/persona/rizzi.htm>].
- Rizzi, Luigi 2004. Locality in Left Periphery. In Adriana Belletti (ed.) *Structures and Beyond: The Cartography of Syntactic Structures, Volume 3*. Oxford, Oxford University Press, 223–251.
- Ross, John Robert 1986. *Infinite Syntax*. Norwood, Ablex Publishing.
- Sag, Ivan 1976. *Deletion and Logical Form*. PhD dissertation. University of Massachusetts Amherst.
- Schwarzschild, Roger 1999. Givenness, AvoidF and Other Constraints on the Placement of Accent, *Natural Language Semantics* 7: 141–177.
- Searle, John Rogers 1969. *Speech Acts*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Selkirk, Elisabeth O. 1996. Sentence Prosody: Intonation, Stress and Phrasing. In John A. Goldsmith (ed.) *The Handbook of Phonological Theory*. London, Blackwell, 550–569.
- Selkirk, Elisabeth 2005. Comments on the Intonational Phrasing in English. In Sonia Frota et al. (eds.) *Prosodies*. Berlin, Mouton de Gruyter, 11–58.